

Ι Ε Ρ Ο Μ

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΕΤΟΣ Γ'. || ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ τῇ 17 Αὐγούστου 1913 || ΑΡΙΘ. 124

Ἡ τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καὶ ὑψηλοτέρα τῶν Σεραφείμ
ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΛΟΓΟΥ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩ ΕΟΡΤΗΣ

ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

«Η νύξ προέκομην ή δε ήμέρα ήγγικεν αποθώμεθα οὖν
τά έργα του σκοτίους και ένδυσώμεθα τά έργα του φωτός».

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ ἔρητου, εὐσεβεῖς ἀκροαταί, και' ἔννοϊαν ἀλληγορικὴν πληρέστατα ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ ἔθνους μας ἢ νύξ και τὸ σκοτίος τῶν Βουλγαρικῶν συμφωρῶν παρῆλθον πλέον ἀνεπιστρεπτεῖ, και εἰς πάντα προσεχτικὸν παρατηρητὴν φαίνεται μακρόθεν ὑποφώσκουσα ἡ ῥοδοδάκτυλος Ἡώς τῆς πνευματικῆς ἐθνικῆς ἀνατολῆς. Τὰ ἱερὰ δὲ αὐτὰ ὄνειρα τὰ βανκαλίζοντα τὴν καρδίαν πατὸς μὴ ἐκφύλον ὁμογενοῦς, διὰ τὰ μὴ ἦνε μόνον ἔπη πτερόεντα ἢ εὐσεβεῖς πόθοι τετυλωμένοι ἐπὶ τοῦ ἀψύχου χάριτος, ἀλλὰ πραγματοποίησιμα, ἀνάγκη τὰ ἐφαρμοσθῆναι και τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔρητου τὸ ὁποῖον ἔθηκα ὡς ἐπικεφαλίδα τοῦ λόγου μου, ἦτο πρέπει τὰ ένδυσώμενα τὰ έργα τοῦ Ἐθαγγελικοῦ φωτός. Ἡ θεία δὲ ἀκριβῶς αὐτὴ ἔμπνευσις παρεκίνησε και ἐκείνους οἱ ὁποῖοι συνέλαβον τὴν ἰδέαν τὰ πῆξωσι τὴν «Εὐσεβείαν» ἐν τῇ Ἰωνικῇ

ταύτῃ πρωτευούσῃ, οὕτως ὥστε τὰ χρησιμοποιεῖ ὡς ἐστία ἀγνῶν πεποιθήσεων, ἐκ τῆς ὁποίας τὰ μετοχευεῖται, ὡς ἀπὸ διανογῶς πηγῆς, πᾶν ὑγιὲς φρόνημα εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν. Δὲν ἦτο δυνατόν τὰ ὑπάρξῃ σκοπὸς ἐγγενέστερος και προορισμὸς ὁμοιωμένου ὑψηλότερος και εἶνε δυνατόν τὰ ὑπάρξῃ ἡρωικότερα ἀλόφαις ἀπὸ τοῦ τὰ θέλῃ μία ἀδελφότης ν' ἀποτινάξῃ τὴν ἠθικὴν νάρκην τῶν μελῶν τῆς, τὰ πληρώσῃ θρησκευτικῶν σφρίγγους παγετώδεις καρδίας, και τὰ συμπυκνώσῃ εἰς μίαν ένθουσιῶσαν και ἀκατήβηχτον φάλαγγα πιστοῦς ὁνειροπολοῦντας τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἔθνους των διὰ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς ; Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν σημερινὴν ἐπέτειον εορτὴν εἰς ἐμὲ ἔλαχεν ὁ κληρὸς ν' ἀπασχολήσω ὑμᾶς, διὰ τοῦτο σκοπὸν ἔχω ν' ἀναπτύξω δι τὸ σωτήριο πρόγραμμα τῆς «Εὐσεβείας» πραγματοποιούμενον ἀναδεικνύει τὰ ἄτομα και τοὺς λαοὺς.

Ἐπῆρξε μία ἐποχὴ, φιλόχριστον ἀκορατήριον, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ διαφθορὰ και ἡ ἔκλυσις τῶν ἠθῶν, ἡ ὁποία προήλθεν ἀπὸ τὴν ἐπικρατήριον ὀλισθητικῶν ἀρχῶν, ἐπέφερον και πνευματικὴν στείρωσιν, τὸ δὲ πάνθεον τῶν μεγάλων φυσιογνωμιῶν δὲν ἐστολίζετο πλέον μὲ νέους πνευματικοὺς ἀδάμαντας. Τὴν οὐκράν και ἔλειπνῆν αὐτὴν κατὰστασιν βλέποντες πολλοὶ και μὴ δυνάμενοι τὰ ἐξηγήσασιν τὸ αἴτιον διὰ τὸ ὁποῖον ἔπαυσαν σελαγίζοντες εἰς τὸν Ἑλληνικὸν οὐρανὸν πολύφωτοι πνευματικοὶ ἀστέρες, ἠναγκάσθησαν τὰ καταφύγασιν εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν και τὰ ἐρωτήσασιν τὸν Ἀπόλλωνα ὁ δὲ Θεὸς ἀπαντῶν τοῖς Ἀθηναίοις λέγει «εἰθέλει ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐν τῇ πόλει ὑμῶν γενέσθαι, ἐμβάλλει τὸ κάλλιστον τοῖς ὡσὶ τῶν παιδῶν». Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παρεξηγήσαντες τοὺς λόγους τοῦ χρησμοῦ ἐτρέψαν τῶν παιδῶν τὰ ὄνια θέσαντες εἰς αὐτὰ ἐνώτια χρυσᾶ, ἐνῶ ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ μαντείου ἦτο τὰ ἐμφυσιῶσασιν εἰς τὴν νεολαίαν τὴν παιδείαν και τὴν ἠθικὴν. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ περιστατικὸν ἐπατέφερον κατὰ τοῦν μελετῶν τὴν σημερινὴν κατὰστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Βεβαίως δὲν ἔχομεν ἀνάγκη τὰ καταφύγασιν εἰς ψευδεῖς χρησμοὺς μὲ διαφορομένους και ἐπαμφοτερίζουσας ἀπαντήσεις, ἀφοῦ τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Ἰ. Ἐθαγγελίου και αἱ χρυσαὶ σελίδες τῆς ένδόξου ἱστορίας μας τρα-

νοφθόγγως μαρτυροῦσι ποὺ πρέπει ν' ἀναζητῶμεν τὴν ἐθνικὴν ἀναβίωσίν μας ἔάν δὲ ἡ ἀρχαία μεγαλοφυΐα ἐξήρησε τὸ μεγαλεῖον τῆς φυλῆς ἀπὸ τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν, ἡ θεϊότης δμως τοῦ Χριστιανισμοῦ χωροῦσα και περαιτέρω διακηρύττει δι τὸτε ἐπέχεται ἡ γεγρανῶστασις τῶν ἀτόμων και τῶν λαῶν δταν ἐμφυσηθῆ εἰς τὰς καρδίας ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ. Πλὴν, καθὼς κατὰ τὴν χρονικὴν περιόδον τὴν ὁποῖαν οὐς ἀπέφερον. ἠγνόουν τὰ μέσα τὰ ὁποῖα ἔπρεπε τὰ χρησιμοποιήσασιν διὰ ν' ἀναζήσῃ και πάλιν ἡ Ἑλλάς, τοιοῦτοτόπως και τώρα ὑπάρχουσι πολλοὶ οἱ ὁποῖοι διαβλέπουν εἰς τὰς ἰδέας, περὶ τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν σήμερον τὰ οὐ; διμιλῶ, Βυζαντινισμόν, οἰασιμότητα πνεύματος, και ἴσως—ἴσως τὰ θεωρῶσι τὸ πρόγραμμα τῆς «Εὐσεβείας» ἀσκοπόν, τὸ δὲ καλλιμέρομαρον αὐτῆς κτίριον, τὸ ὁποῖον τιμᾶ τὴν ὁμογενεῖαν τῆς Σμύρνης, και ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὁποῖου μετ' ὄλλγον θὰ ἔχωμεν τὸ εὐτύχημα τὰ συγκεντρωθῶμεν, προῖον κούφης μεγαλομανίας. Τὰς τυχὸν ὑπαρχούσας τοιαύτας παρακρούσεις και ἀποκνήματα νοσηρᾶς φαντασίας ἔρχομαι, ὅση μοι δύναμις, ὡς ἐλάχιστος κήρυξ τοῦ Ἐθαγγελίου ν' ἀναυρέσω.

Πάντες οἱ ὁμοφρονούντες ἀναμφιβόλως παραδέχονται δι αἱ τέχναι αἱ ἐπιστῆμαι τὰ γράμματα εἶνε συντελεστικά εἰς τὴν ἀνάδειξιν ένὸς λαοῦ ἐπίσης εἶνε ἀλήθεια ἀναμφισβή-

τητος ὅτι οἱ καλοὶ νομοθεταί, οἱ μεγαλεπήθοιοι στρατηγοί, αἱ λόγχοι καὶ τὰ τηλεβόλα ξεσφαλίζουσι τὴν ἀκμὴν καὶ εὐημερίαν ἐνὸς κράτους, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέτει τὴν σφραγίδα, τρόπον τινά, τῆς τελειότητος εἰς τὴν σταδιοδρομίαν ἐνὸς λαοῦ εἶνε ἡ θρησκεία. Ἐξορίσατε, ἂν δυνασθε, ἀπὸ τὴν καρδίαν ἐνὸς ἔθνους τὴν θρησκείαν, καὶ ἀμέσως θά ἴδῃτε ὅτι ἐτοιρεύσεν ἡ πηγὴ τῆς εὐτυχίας τιν, πρὸς ἀπόκλισιν τῆς ὁποίας πάντα ὅσα θὰ μεταχειρισθῆ θά ἦνε ἡμίμειρα. Ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ εἰς θρησκείαν δὲν εἶνε φωτισμὸς τοῦ νοῦ ἀλλὰ σκοτισμὸς τῆς καρδίας, δὲν εἶνε ἐπιστημονικὴ ἀξία ἀλλὰ ἠθικὴ κατάπτωσης, ἡ ὁποία ὠθεῖ τὴν κοινωνίαν εἰς τὸ βάραθρον τῆς καταστροφῆς περὶ τῆς ὁποίας λαμπρότατα ἀποφαίνεται ὁ Ἀπόστολος: τῶν ἔθνων γράφων πρὸς τοὺς Ἑβραίους «μηδεὶς, λέγει, ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις» διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὁργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας» (Ἐφεσ. 5, 6). Τοῦναντίον μάλιστα ἡ ἱστορία τῶν ἔθνων μαρτυρεῖ ὅπως τὸ ἀντίθετον, ὅτι δηλ. οἱ μεγαλειότεροι νόες εἶχον βαθυτάτας θρησκευτικὰς ρίζας ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν οἱ ἀντιφρονούντες καὶ ἐπιδιώκοντες τὸ ἔθνικόν μεγαλεῖον μακρὰν τῆς θρησκείας ἀναφωνοῦσι, δὲν θέλομεν τὰ θρησκευτικὰ μορμολύκεια τὰ ὁποία ἐδημιούργησεν ἡ σκοτία καὶ μαύρη τοῦ Μεσαιῶνος ἐποχῆ, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἐπιστήμης καὶ μόνον ἐπιστή-

μης. Οὐδεὶς τῶ ὄντι ὁ ἀρνούμενος τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, ἀλλὰ μήπως δὲν ἐκόσμη ἕνα Γαλιλαῖον ἐκτὸς τῆς βαθείας σοφίας καὶ ἀκράδαντος πίστεως; μήπως Χριστιανισμὸς καὶ ἐπιστήμη δὲν ἦσαν αἱ δύο πτέρυγες διὰ τῶν ὁποίων ἀνελθὼν εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ὕψη ὁ Κέπλερ ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομά του; μήπως ὁ μέγας βοτανικὸς Λινναῖος δὲν διεκρήρυττεν ἐν τῇ ἐξετάσει καὶ τῶν ἐλαχίστων φυτῶν διὰ διέβλεπε τὰ ἴχνη τῶν βημάτων τῆς σοφίας τοῦ Δημιουργοῦ; μήπως ἡ λύσις σπουδαίων μαθηματικῶν προβλημάτων ἠμπόδιζε τὸν μαθηματικὸν Πασκάλ νὰ συγγράψῃ τὰς ἀριστοτεχνικὰς περὶ χριστιανισμοῦ σκέψεις του; μήπως ὁ ἐπιστημονικὸς ὄγκος ἐνὸς Ποπερτίκου τὸν ἡμπύδιζεν ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβαίῃ καθ' ἐκάστην πρὶν ἢ ἀσχοληθῆ εἰς τὴν καθημερινὴν του ἐργασίαν, εἰς τὸν ναὸν τοῦ ὑψίστου, ὅπως διὰ θερμῆς προσευχῆς ἐπικαλεσθῆ τὴν θείαν ἀντίληψιν; μήπως ὁ ἐφαρμοστὴς ἐν τῇ πράξει τοὺς νόμους τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ Ἀμπέρ δὲν ἀπεισῆθη καθ' ἐκάστην μίαν σελίδα τῶν Γραμμῶν; μήπως ὁ σοφὸς Παστέρ καὶ πολλοὶ ἄλλοι μεγάλοι ἐπιστημονικαὶ ἀθληταὶ δὲν ἦσαν συνάμα καὶ ἐνθουσιώδεις διεργηγεῖς τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν; (ἴδε συγγραμ. ἀειμν. Ἱ. Σκαλοτούνη). Καὶ διὰ μὲν τὸσον κῦρος ἐπιστήμονες τοιοῦτοιτρόπως ἐκφράζονται περὶ τῆς θρησκείας, διὰ ἄνθρωποι τῆς περιωπῆς ἐνὸς Ὁρι-

γένους, ἐνὸς Ἀθανασίου, ἐνὸς Φωτίου, δὲν εἶνε μόνον γίγαντες ἀκλόνητοι τῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ καὶ περιλαμπροὶ ἀστέρες τῆς εὐσεβείας, δταν μὲ ἀπερόληπτον ὄμμα ἐξετάζοντες πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα καταλήγουν εἰς τὸ συμπέρασμα διὰ πολλὰ μεγαλοεργήματα ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐξελίξει ὑφείλονται εἰς τὴν θρησκείαν, ἐπιτρέπεται πλεονεῖς ἡμῶς νὰ ἔχωμεν διαφορετικὴν ἰδέαν καὶ νὰ μὴ ἐπικροτῶμεν τὸ σωτήριον τῆς «Εὐσεβείας» πρόγραμμα; ἂν δὲ ἔλα τὰ ἴχνη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐμπνεόμενα ὑπὸ τῆς θρησκείας ἐμγαλοῦργησαν καὶ μεγαλοεργούσιν, ἰδιαιτάτα ὅμως ἐν τῶ Ἑλληνισμῶ ἡ θεία τῆς πίστεως πνοὴ εἶνε ἡ κίνη ἡ ὁποία ἀνωμαίλει τὰς ἐνδοξοτέρους σελίδας τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. Καὶ πράγματι, δὲν πιστεύω νὰ θεωρηθῆ ὑπερβολὴ ἂν οἶς εἶπω, ὅτι μόνον ἡ ἀνάμνησις τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐπῆρχε σήμερον ἂνεν τῆς παρεμβάσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ χειμὼν ἦτο βαρὺς ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία ὡς ἰνύμφη τοῦ Χριστοῦ ἄσπιλος ἔπαθεν ὅτι καὶ ὁ νυμφίος αὐτῆς ἐσταυρώθη ἐπὶ νέου Γολγοθᾶ ὅλοι ἀπαισιόδοξως ἐξεφράζοντο περὶ αὐτῆς, καὶ ἀπὸ σιγμῆς εἰς σιγμὴν ἀνέμενον τὸ ψυχροεργήμα τῆς νὰ τὸ συνοδεύσῃ ὁ ὑστατος ὄργχος τοῦ θανάτου. Καὶ ὅμως καὶ πάλιν ἀπεδείχθησαν ἀκροσφαλεῖς αἱ ἐπινοαὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλὰ ποῖος ἦτο ὁ Ἄγγελος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος, ὡς ἄριστος πηδαλιούχος,

κατὰ τὸν τρικυμιώδη αὐτὸν ἔθνικόν πλοῦν διεσκόρπισε τὰ ταρχώδη κύματα, καὶ ἐπραγματοποίησε τοὺς ἱεροὺς πόθους καὶ τὰς προσδοκίας τοῦ νέου Ἰσραήλ; Καθὼς τὸν παλαιὸν καιρὸν ἡ Γοθολία τυραννικῶς φρομένη κατέσραξεν ὅλους τοὺς ἄρρενας γόνους τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τοῦ παλαιοῦ Ἰσραήλ, τοιοῦτοιτρόπως καὶ ἐπὶ τοῦ νέου Ἰσραήλ παρόμοιαι θλίψεις περιπέτται ἐπέστησαν χρονολογούμεναι ἀπὸ τὰς ἀπανθρωπίας τοῦ Λέωνος καὶ τὰς δηώσεις τοῦ Αἰτίλα καὶ φθίνουσαι μέχρι τῶν τελευταίων Βουλγαρικῶν θηριωδιῶν. Ἀλλὰ καθὼς τότε ἡ Γοθολία παρὰ προσδοκίαν ἔλαβε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας τῆς, διότι ὁ μικρὸς βασιλόποις Ἰωᾶς κρυφίως ἀνατρεφόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαὲ ἐν τῶ ναῶ, ἅμα ἠνδρώθη ἀμέσως παρουσιάσθη ὡς σωτὴρ τῆς φυλῆς του, τοιοῦτοιτρόπως καὶ κατὰ τὴν δυσμενῆ περίοδον τοῦ νέου Ἰσραήλ ἡ σωτηρία ἐξεπῆδησε πάλιν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ἐφυλάττετο ὁ θησαυρὸς τῆς πίστεως. Ἡ ἀλήθεια δὲ αὐτὴ ῥέπει ν' ἀντιχῆσθῃ εἰς τὰ ὅσα καὶ τὴν καρδίαν τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων διὰ τοῦ τύπου, διὰ τῶν σχολείων, διὰ τοῦ ἄμβωνος. Ἐφ' ὅσον οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θεοσεβείας καθοδηγούμενοι ἦσαν λαὸς «φοβούμενος τὸν Θεὸν καὶ ἐρῶζόμενος δικαιοσύνη» (Πράξ. 10, 35—36) ἐβάδιζεν καθημερινῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς δόξης. Διὰ νὰ παραλείψω δὲ ἀρ-

χαιότερα παραδείγματα ἐφιστῶ τὴν προσοχήν σας εἰς τὸ τελευταῖον κατὰ τῶν βιβλίων τοῦ 2οῦ αἰῶνος Βουλγάρων καιρῶν κτύπημα, τὸ ὁποῖον εἶνε μία θαυμασία ἐποποιία, ὁμοίαν τῆς ὁποίας σπανίως εἶδεν ἡ ἀνθρωπότης. Καὶ εἶνε μὲν δυνατὸν αἱ δόξαι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τὰς ὁποίας ἔδρασε τὸ ἔθνος μας εἰς βάρος τοῦ Βουλγαρισμοῦ ν' ἀποδίδονται ὑπὸ πολλῶν εἰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις, ἀλλὰ δὲν χρειάζεται καὶ μεγάλη διαύγεια πνεύματος νὰ διακρίνη τις οὐδὲ Ἑλληνισμὸς ἵσχυρα καὶ ἠκτινοβόλησεν, ἐνεδυναμώθη ἀπὸ ἰσχυροῦς ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἐκκλινεν ἀλλοφύλων, λαμπρὰ καὶ ἐκτακτικὰ ἔστησε τρόπαια κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐσφυρηλάτησεν ἀδαμάντινον θρόνον διὰ τὸν ἐκλεκτὸν του, κυρίως διὰ τῆς πίστεως.

Ἐφ' οὗ λοιπὸν, φιλόδοξοι ἀκροαταί, προεπὶ τῶν νῦν ἐκτιμώμενων ἐν αἰτομον ἢ μίαν ἀρχὴν πολιτικὴν ἢ μίαν θεωρίαν ἐπιστημονικὴν, πρωτίστως ἀποβλέπομεν εἰς τὰ ἀποτελέσματα, ποῖαν δικαιολογίαν θὰ εὐρωμεν διὰ διακείμεθα ψυχρῶς πρὸς τὴν πίστιν τῶν πατέρων μας, ἀφ' οὗ αἱ ἐδερτικαὶ ἐπὶ τοῦ ἔθνους μας συνέπειαι τῆς εἶνε τόσον προφανεῖς; Ἐφ' οὗ δὲ καὶ ἡ ἐφορτίζουσα σήμερον Ἀδελφότης, αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πρόγραμμα ἔχει νὰ τονώσῃ καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ εἰς τὰ σιγήθη τῆς ὁμαγεσίας τὴν πίστιν, ἃρα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἐθνωφελέ-

στερος προορισμὸς, καὶ ἐπομένως ἱεραὶ ὑποχρεώσεις ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς φιλοθρήσκους Συμμεταίτιους πρὸς τὴν «Ἐδοξείαν». Εἶνε καιρὸς πλέον ὁποῦδήποτε γῆς καὶ ἂν εὐρισκόμεθα νὰ ἐγερωμεν ἐκ τοῦ βαθυτάτου ληθάργου τῆς θρησκευτικῆς ψυχρότητος· πνευματικὴ ἀναγέννησις καὶ ἀνακαίτισις τελεῖται περὶ ἡμῶν ἢ Ἰωνικὴ πρωτεύουσα ἔχει καθήκον νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα νέας θρησκευτικῆς ζωῆς εἰς τὸν Μικροσιατικὸν Ἑλληνισμόν. Ἐνδεῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἡ στοργὴ τοῦ πεπνυμένου ἡμῶν Μητροπολίτου πρὸς τὴν «Ἐδοξείαν», ἦν ἐσχάτως ἐπλούτισε καὶ διὰ τυπογραφίου, ὡς καὶ τοῦ Ἐντίμου Συμβουλίου καὶ πάντων τῶν θιασωτῶν αὐτῆς ἠλέκτριζεν ὅσον τὸ δυνατὸν περισοιτέρους ὑπαδούς, οὕτως ὥστε νὰ χρησιμοποιῆσθαι αὐτὴ ὡς πηγὴ πραγματικῆς ἐδοξείας, ἥτις ὡς ἠλεκτρικὸς σπινθήρ νὰ διέρχεται τὰ μέλη τῶν ποθοῦντων ἔθνος μέγα καὶ ἐνδοξον καὶ νὰ ζωογονῇ αὐτοῦ. Αἰσιοδοξήσομεν, διότι τὸ ἔργον τῆς «Ἐδοξείας» εἶνε θεῖον καὶ δὲν φοβεῖται πτώσιν αἵτε ἐπὶ τῆς πέτρας ἰδρυθὲν, μόνον ἐνθωπώμεν ὅπως τὸ μικρὸν αὐτὸ ἰσάκιον τὸ ὁποῖον διὰ τῶν ὀλίγων αὐτοῦ ἐργατῶν ποτίζει τὴν Σμύρνην μεταβληθῆ εἰς πολυχεύμοινα ποταμὸν δυνάμενον νὰ καταρδεύσῃ ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς δλόκληρον τὴν Μ. Ἀσίαν.

B. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἱεροκέρυξ

ΡΗΜΑΤΑ ΖΩΗΣ

Ο ΙΟΥΔΑΣ

(Πρ. Α', 17)

«Ὅτι κατηγορημένη ἦν ὁὖν ἡμῶν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης».

Τὸ ἔγκλημα τοῦ Ἰούδα, ὅστις μαθητῆς ὦν καὶ οἰκεῖος τῷ Ἰησοῦ, τὸν ἐπρόδωσεν ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων, εἶναι τόσον τερατώδες ὥστε τὸ ὄνομα τοῦ Ἰούδα κατήντησε συνώνυμον πρὸς τὴν ποταπωτάτην προδοσίαν.

Ἀλλὰ μήπως ὁ Ἰούδας ἦτο ἀνθρώπος ἀπολύτως διάφορος ἡμῶν; Μόνος αὐτὸς ἄρα γε ἦτο ἱκανὸς νὰ διαπράξῃ μίαν τοιαύτην κακοπιστίαν μίαν τόσον μισητὴν ἀχαριστίαν; Μόνος αὐτὸς ἄρα γε ἐπώλησε τὸν διδάσκαλόν του, κατὰ τὸ διάστημα τῶν αἰῶνων, καὶ ἐπρόδωσε τὴν πίστιν του χάριν τοῦ χρήματος ἢ χάριν τιμῶν;

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἐκάλεσε τοὺς δώδεκα νεαροὺς μαθητάς του, ὡς συντρόφους του, μάρτυρας τῆς ζωῆς του, ταμεῖα τῆς σκέψώς του καὶ συνεχιστὰς τοῦ ἔργου του, μεταξὺ τῶν μαθητῶν οἵτινες τὸν ἠκολούθησαν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς δημοσίας του ἐνεργείας, ἐξέλεξε ἐκείνους τῶν ὁποίων ἡ καρδιά ἦτο κάλλιστα διατεθειμένη, ἐξέλεξε τοὺς μᾶλλον ἐνθέρμους, τοὺς εὐλακροστερέους. Ἐγνώριζε πολὺ καλῶς ὁ Ἰησοῦς ὅτι δὲν ἦσαν τέλει, ἀλλ' εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτοὺς

καὶ πεποιθήσιν εἰς τὸν σπόρον τῆς νέας ζωῆς, τὸν ὁποῖον μετὰ τόσης ὑπομονῆς καὶ τρυφερότητος ἐμελλε νὰ σπείρῃ ἐν ταῖς ψυχαῖς των.

Καὶ ὁ Ἰούδας, ὅπως οἱ λοιποὶ μαθηταί, ἐπεῖνα καὶ ἐδίψει τὴν δικαιοσύνην καὶ αὐτὸς ἔλαβε τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν πιστοτέρων Ἰσραηλιτῶν ὠνειρεύετο τὴν ἀποκατάστασιν τῆς βασιλείας τοῦ Δαβὶδ καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἐπεκαλεῖτο ν' ἀνατεῖλῃ ἡ ποθητὴ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὑπηρετῶν ἐλευθέρως τὸν Θεόν, ἀπηλλαγμένος ἀπὸ πάσης δουλείας θὰ ὠδήγει τὸν κόσμον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης. Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ὅπως οἱ ἄλλοι πιστοὶ Ἰσραηλίται, ἐφλέγετο ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἴδῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὅταν συνήντησε τὸν Ἰησοῦν, μετὰ χαρᾶς ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ διότι ἐν τῷ προσώπῳ Ἐκείνου ἐνεσαρκούντο ὅλα αἱ ἐλπίδες τῶν εὐσεβῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ Ἰούδας δὲν ἦτο ὀλιγώτερον εὐλακρῆς, οὔτε ὀλιγώτερον θαρραλέος, οὔτε ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων ἐπιδηκτικὸς ἀναπτύξεως. Ἐκαστος ἐκ τῶν

δώδεκα μαθητῶν εἶχε τὸν ἰδιάζοντα αὐτῷ χαρακτήρα καὶ τὰ ἰδιαίτερα του χαρίσματα. Ὁ Ἰούδας ἦτο πρὸ παντὸς πνεῦμα πρακτικόν, ἦτο πνεῦμα διοικητικόν καὶ διατακτικόν· ἐνέπνεε πλήρη ἐμπιστοσύνην, διότι εἰς αὐτὸν ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τοῦ κοινοῦ ταμείου. Ἀναμφιβόλως εἶχε καὶ αὐτὸς τοὺς εἰδικούς πειρασμούς του, ἀλλ' ὄφειλε νὰ τοὺς νικήσῃ καὶ νὰ καταστή ὡς οἱ λοιποὶ, εἰς τῶν στύλων ἐφ' ὧν ἐμελλε νὰ ἀνεγείρῃ ὁ Χριστὸς τὴν Ἐκκλησίαν του.

Πράγματι, ὁ Ἰούδας εἶχε πᾶν ὅτι ἐχρειάζετο ἵνα ὁ βίος του καταστῇ εἰς ἕξ ἐκείνων οἴκτες διαλάμπουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι εὐλογοῦσι τὴν μνήμην. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς μᾶς κάμνει νὰ τρέμωμεν ὅταν σκεπτόμεθα περὶ ἡμῶν αὐτῶν.

Διατί δὲ παρὰ τὰ προσόντα τὰ ὁποῖα εἶχεν, ἀνά νὰ καταστῇ μία προσωπικότης ἐν τῇ ἱστορίᾳ, κατέληξεν εἰς τὸ νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς φωτεινῆς ἐστίας, νὰ βυθισθῇ εἰς τὸ σκότος καὶ τέλος νὰ κτήσῃται «χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας»; (Πρ. Α' 18).

Πῶς καὶ διατί συνέβη τοῦτο; Ἀπλούστατα διότι ἐτήρησεν ἐν τῇ ψυχῇ του μίαν ἔνοχον κλίσιν, τὴν ὁποῖαν κατεδίκαζε μὲν καὶ ἀπεδοκίμαζεν ἢ συνείδησίς του, ἀλλὰ τὴν ὁποῖαν οὐδαμῶς ἠθέλησε νὰ ἀπαρνηθῇ, διότι δὲν ὑπῆρξεν εὐλακρινῆς, ἀλλὰ προσεπάθησε νὰ ὑπηρετήσῃ δύο κυρίους.

Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀρὰ γε ἐν τῇ

ψυχῇ ἡμῶν, ἢ ἐν τῷ βωμῷ τῆς καρδίας ἡμῶν, μυστικόν τι σφάλμα καὶ σύνηθες καὶ κοινόν, μυστικὴ τις προτίμησις διὰ τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα ἀμάρτημα; Ἀρὰ γε τὸ ἀμάρτημα τοῦτο εἶνε ἡ φιλοχρηματία ἢ ἄλλο τι ἔνοχον πάθος; Δὲν γνωρίζω, ἀλλ' ὅταν σκεπτομῶμεν ὅτι μεταξὺ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ὑπῆρχεν εἰς Ἰούδας, πῶς νὰ μὴ θέσω τὴν ἐρώτησιν ταύτην;

Τί φοβερὰ σκέψις; Ἴσως ἀποκρύπτομεν ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν κακίαν τινὰ μυστικὴν, τὴν ὁποῖαν ἀνεχόμεθα καὶ ἀγαπῶμεν, κακίαν τινὰ ἣτις σιγὰ-σιγὰ μεγαλώνει καὶ καταβιβρώσκει τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὑπὸ τὴν σκέπην μάλιστα τῶν προσευχῶν καὶ τῶν καλῶν μας ἔργων!

Βεβαίως, ὅπως ὁ Ἰούδας, εἴμεθα ἐπιδέξιοι εἰς τὴν ἐξεύρεσιν δικαιολογῶν· παλαίωμεν ἐναντίον ἄλλων κακιῶν τώρα, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θὰ φθάσωμεν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον καὶ ταύτης τῆς κακίας· δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαρνηθῶμεν πάσας τὰς κακίας καὶ τὰ ἐλαττώματα συγχρόνως καὶ νὰ γίνωμεν ἅγιοι εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ κατὰ τῆς ἀμαρτίας πολέμου ἡμῶν· δὲν κάμομεν δὲ καὶ περισσύτερον κακὸν ἀπὸ τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα σεβαστὸν χριστιανόν... καὶ οὕτω ἀπατῶμεν ἡμᾶς αὐτούς, διότι θέλωμεν νὰ διατηρήσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ εἶχομεν ἀποσκορακισμένον.

Τοιοτοτρόπως διερχόμεθα ἕνα βίον μέτριον εἰς ἀρετάς· αἱ ἅγια φιλοδοξία μαραίνονται, αἱ προσευχαὶ ἡμῶν

Ἡ Παρθένος καὶ τὸ παιδίον Ἰησοῦς.

καθίστανται σπάνια καὶ μηχανικά, ὁ δὲ θάνατος μᾶς κερδίζει!

«Εἰ ἡ δεξιὰ σου χεῖρ, σκανδαλίζει σε, λέγει ὁ Ἰησοῦς, ἔκκοψονα ὑτὴν».. Ὑπάρχουσι πράγματά τινα, ἀναγνώσματα, ἡδοναί, θεάματα, πράγματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀθῶα ἴσως, ἀλλ'

ἅτινα εἶνε δι' ἡμᾶς κίνδυνος, πηγὴ πειρασμῶν, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ τὰ ἀποκαλύπτωμεν καὶ νὰ τὰ ἀποφεύγωμεν.

Ἄς προβαίνωμεν χωρὶς νὰ βραδύνωμεν εἰς τὰς θυσίας τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ συνείδησις ἡμῶν, καθόσον,

ὅσον περισσότερο βραδύνομεν καὶ περιμένομεν, τόσον περισσότερο θὰ δυσκολευθῶμεν καὶ διατρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ βυθισθῶμεν εἰς τὸ σκότος ὁπότε ἡ συνείδησις ἡμῶν θὰ σιωπᾷ, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, ἀφηνεζόμενοι αἴφνης, μόνον θρήνους καὶ δάκρυα θὰ ἔχνομεν διὰ τὴν πωληθείσαν ψυχὴν ἡμῶν χάριν ἀθλίων καὶ παροδικῶν ἀπολαύσεων, διὰ τὸν ἀπωλεσθέντα βίον ἡμῶν διότι κατὰ τὸ διαρρεῦσαν χρονικὸν διάστημα δὲν ἐπετρέψαμεν εἰς τὸν Κύριον νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς ὅτι δύναται καὶ θέλει γὰ μᾶς καταστήσῃ.

Ἄς μὴ ἀπατώμεθα! Θεωροῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ἥρωας διότι προβαίνομεν εἰς πράξεις τινὰς ἐπαινετάς ἐπαπαυόμεθα εἰς τὰ θυμιάματα τοῦ κόσμου, κομπάζομεν ἐσωτερικῶς καὶ ἐπιδεικτικῶς ἐξωτερικῶς διότι ἄλλοι δὲν φθάνουσιν εἰς τὸ ἕψος τοῦ μεγαλείου τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πράξεών μας, γαργαλιζόμεθα ἀπὸ τὰς δικαιολογίας τοῦ κόσμου ὅστις ἐξ ἑαυτοῦ καὶ πρὸς ἴδιαν του δικαιολογίαν κρίνων ἐκθειάζει ἀρετάς τινὰς ἐν ἡμῖν καὶ συγχωρεῖ κακίας ἀσυγχωρήτους, δι' ὧν ἐγκαταλείπεται καὶ προδίδεται αἰσχροῶς ὁ Χριστὸς καὶ ἀπεμπολεῖται ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀγιότης. Συνήθως δὲν λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ στρουθὸς κἂν μὴ ἐκ παντὸς μέρους, ἀλλ' ἐκ τοῦ ποδὸς κατέχηται μόνον, καὶ οὕτως ἐάλω καὶ ἐν τῇ παγίδι ἔστηκε, καὶ τῶν πετρῶν ὄφελος οὐδὲν, τοῦ ποδὸς κατεχομένου. Ὁ κόσμος συνήθως δικαιολογᾷ τὰς αἰσχροτέρας κακίας παριστάνων αὐτὰς ὡς φυσικὰς ἀδυνα-

μίας καὶ ἱκανοποιήσεις κλίσεων ἀπαραιτήτων, πλὴν ἡμεῖς οἱ ἐπιπίπτοντες εἰς αὐτὰς μὲ ὄλην τὴν ἄλλην ἀφοσίωσιν καὶ τὰς ἰνσῖας μας καὶ εὐρισκόμεθα εἰς τὸ μέρος τοῦ Ἰούδα.

Οὐδένα τόπον ἔχουσιν αἱ δικαιολογίαι τοῦ κόσμου ὁ μόνος τρόπος τῆς ἀπαλλαγῆς ἡμῶν εἶναι νὰ ἐξερευνησῶμεν καλῶς τὸν βίον ἡμῶν καὶ νὰ ζητήσωμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν θέλησιν καὶ τὴν δύναμιν διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀποσπᾶσθωμεν ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν πᾶν ὅτι ἀπώλεσε τὸν Ἰούδα.

Πολλοὶ καταγίνονται γὰρ διεισδύσασαι εἰς τὰ μυστήρια τῆς θείας γνώσεως καὶ νὰ κατανοήσῃσι πῶς συμβιβάζεται ἡ ἐνοχὴ τοῦ Ἰούδα μὲ τὴν πρόγνωσιν τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ δηλ. ὁ Θεὸς ἐγνώριζεν ὅτι θὰ εὐρεθῆ εἰς Ἰούδας προδοτὴς, διατὶ οὗτος νὰ θεωρητῆ ἐνοχὸς ἐνῶ ἐξησίμεισε κατ' ἴδιον τρόπον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προδιαγεγραμμένων βουλῶν τοῦ Θεοῦ.

Τὸ μόνον λυτηρὸν καὶ ἀληθὲς γεγονός δι' ἡμᾶς εἶνε ὅτι δὲν δύναμεθα νὰ ἀποφύγωμεν τὴν προδοσίαν τοῦ Χριστοῦ ἂν ἐμμένωμεν εἰς κλίσεις τινὰς καὶ πάθη τὰ ὁποῖα οὗτος ἀποδοκιμάζει καὶ κατακρίνει. Ἄν ἐμμένωμεν, κτώμεθα τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα ἂν τὰ ἀποσπᾶσθωμεν ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν θὰ εἴμεθα συνδεδεμένοι μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἐκαστος ἄς φιλοσοφήσῃ καλῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων τούτων πρὸ πάντων κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας καὶ ἄς ζητήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν νὰ νικήσῃ τὸ κακόν.

Γ. Κ. ΠΑΣΧΑΛΗΣ

ΚΗΡΥΓΜΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ

Ἐρημίτης τις περεπονεῖτο ἡμέραν τινὰ εἰς γέροντα ἀναχωρητὴν διὰ τὴν μεγάλην ἀδυναμίαν τῆς μνήμης του. Παρ' ὄλας τὰς προσπαθείας, ἔλεγε, τὰς ὁπείας κατέβαλλε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ κηρύγματος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ δὲν ἠδύνατο ἀπομνημονεῦσθαι τίποτε. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κηρύγματος ἠσθάνετο, ὅτι οὐδὲν εἶχε κερδίσει, καθ' ὅσον οὐδὲν ἐξ ὧν εἶχεν ἀκούσει ἐνεθυμῆτο. Περιττὸν λοιπὸν εἶνε ἔλεγε νὰ μεταβαίνω εἰς τὸ κήρυγμα.

Ὁ πολὺς ἀναχωρητὴς θέλων νὰ δείξῃ εἰς τὸν ἐρημίτην πόσον ἐπιπλᾶτο τὸν διέταξε ν' ἀντήσῃ ὕδωρ ἀπὸ τὴν πλησίον πηγὴν, δι' ἐνὸς τῶν δύο κανίστρων τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο ἐκεῖ. Ὁ ἐρημίτης ὑπήκουσεν ἄνευ ἀντιρρήσεως· παρ' ὅλην ὅμως τὴν προθυμίαν αὐτοῦ, ὅπως φέρῃ τὸ ζήτηθὲν ὕδωρ δὲν τὸ κατώρθωσε καθ' ὅσον ὡς ἦτο φυσικὸν τὸ ὕδωρ ἐξέφυγεν ἐκ τοῦ κανίστρου. Ἐν τούτοις μετ' ἐκπλήξεως εἶδε τὸν ἀναχωρητὴν νὰ διατάσῃ αὐτὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τοῦτο καὶ δευτέραν καὶ τρίτην φορὰν. Μετὰ τὰς ἀνωφελεῖς ταύτας ἀποπειράς ὁ γέ-

ρων ἀναχωρητὴς τὸν διέταξε γὰρ θέσῃ τὸ κανίστρον πλησίον τοῦ ἐτέρου κανίστρου καὶ τὸν ἠρώτησε. Ποῖαν μεταβολὴν βλέπεις εἰς τὸ κανίστρον διὰ τοῦ ὁποῖου προσπάθησας ν' ἀντήσῃς ὕδωρ; Οὐδεμίαν, ἀπήντησεν ὁ ἐρημίτης, ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ κανίστρον τοῦτο ἐγινε καθαρότερον ἢ πρότερον: Δοιπόν, φίλε μου, προσέθηκέν ὁ πολύπειρος γέρον, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ πνεῦμά σου· καθὼς τὸ κανίστρον τοῦτο, ἂν καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὸ ὕδωρ ἐν τούτοις ἐκαθαρίσθη, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ πνεῦμά σου, ἂν καὶ φαίνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ συγκρατήσῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τούτοις ἐξέρχεται ἐξ αὐτοῦ κεκαθαρμένον ἐκ τοῦ ῥύπου τῆς ἀμαρτίας. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἄς σοι χρησιμεύσῃ ὡς ἀφορμὴ παρηγορίας καὶ ἐνισχύσεως διὰ νὰ μὴ παύσῃ μετοβαίνων πρὸς καθαρισμόν τῆς ψυχῆς σου εἰς τὰς διαυγεῖς πηγὰς τῆς αἰωνίου ἀληθείας.

ΒΑΣΙΛ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀρχιδιάκονος

N. K. X. ΚΩΣΤΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ*

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Δὲν διαλάμπει ὁμως ἐπὶ ὀρθογραφικῇ δεινότητι ἢ ἀναγραφῇ αὐτῆ, γενομένη προφανῶς ὑπὸ τινος ταπεινοῦ ταξιδιώτου. Οὐχ ἦττον εἶναι παρ' ὅλα ταῦτα οὐκ εὐκαταφρόνητον τεκμήριον περὶ τῆς ἐν Σμύρνῃ τότε ὀρθοδόξου κοινωνίας.

Μακάριος. Κατὰ τὰ ἔτη 1584-1590 κατὰ γραπτὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Α. Π. Κεραμέως, γνωστὸς ἄλλως ἐκ τοῦ Βιογραφικοῦ Σχεδιασματος περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολιμοῦ Β' ὑπὸ Κ. Ν. Σάβα ἐν Ἀθήναις 1870.

(**Μεθόδιος** ὁ Β' ἐνομιζέτο τέως ὡς συνυπογράφας ἐν τῷ περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωβ τῆς Ῥωσίας ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ κατὰ Φεβρ. 1592, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν Κεραμέα εἶναι ἀνύπαρκτος μητροπολίτης κακῶς ἀναγνωσθέντος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ αὐτόθι, ὡς φαίνεται μετὰ ἀκριβῆ ἐκδοσιν ὑπὸ τοῦ βυζαντιολόγου Regel τοῦ ἄνω ἐγγράφου, ἐπίσης δ' εἶναι ἀνύπαρκτοι κατὰ τὸν αὐτὸν οἱ παρὰ Σοφοκλεῖ Οἰκονόμῳ (Σωζομεν. Φιλολογ. Κ. Οἰκονόμου 1871 σελ. 344), μητρο-

πολίτα Σμύρνης Νικηφόρος καὶ Θεόκλητος, μηδεμιᾶς μνείας γιγνομένης περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς ἐγγράφοις τοῖς τῷ Κεραμεῖ γνωστοῖς.)

Γαβριήλ. Γνωστὸς μόνον ἕξ ἐγγράφου τῆς ἐν Λέσβῳ μονῆς τοῦ Λειμῶνος τῷ 1605 κατὰ Α. Παπαδ. Κεραμέα ἐν Μαυρογορδατεῖῳ Βιβλιοθήκῃ (Παραρτήματι τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου ΙΖ σ. 173).

Ἰάκωβος. Οὗτος ἀρχιεράτευσε ἐν Σμύρνῃ καὶ ἐπὶ δύο ἴσως χρονικὰς περιόδους, λίαν σκοτεινὰς. Κατὰ πρῶτον ἐμφανίζεται ἐν Χίῳ παρεπιδημῶν, ἄγνωστον πότε χειροτονηθεὶς εἰς μητροπολίτην Σμύρνης, τῇ 27 Νοεμβρίου 1622 ὅτε συνυπέγραψεν ἐν ἐγγράφῳ τῆς αὐτόθι μονῆς τῶν Μουδῶν, ἔνθα ἐποιεῖτο τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ (ιδεὶ Κ. Ν. Κανελλάκη Χιακὰ Ἀνάλεκτα 1890 σ. 414). Μετὰ δέκα ἔτη ἀναφαίνεται ἐν Σμύρνῃ λατινοφρονῶν μᾶλλον καὶ γράφων τῇ 20 Ὀκτ. 1632 Ἰνδικτ. Α' ἐπιστολὴν κολακευτικὴν ὑπὲρ τῶν ἐν Σμύρνῃ ἄρτι ἐγκατασταθέντων Ἱησοῦτων

καὶ παρακλητικὴν ὑπὲρ τῆς μονίμου αὐτῶν παραμονῆς αὐτόθι πρὸς τὸν βασιλεῦα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκον ΙΓ', ἐπιστολὴν εὐρεθεῖσαν ἐν ἀντιγράφῳ ὕστερον ἐν τῷ Κολλεγίῳ αὐτῶν Clermont περὶ τὸ 1658 (ιδεὶ Α. Carayon Relations inédites des Missions de la C. de Jésus à C]ple et dans le Levant. Reitiers et Paris 1864 σελ. 170 ἔξ.) Κατὰ τοὺς Ἱησοῦτας τούτους ὁ Ἰάκωβος «ce vertueux Métropolitain et se bon prélat», ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ κηρύττωσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἑλληνιστὶ ἐν τῇ αὐτόθι ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, τῇ ἔκτοτε γνωστῇ καὶ ἦγαγε παρ' αὐτοῖς τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν ὡς καὶ τὸν ἀναδεκτὸν ὄντας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τῆς πόλεως πρὸς ἐκπαίδευσιν. Ταῦτα δ' ἐπραττεν ἴσως ὁ Ἰάκωβος ἐν ἡμέραις πονηραῖς, ὅτε κατεδιώκετο ἀπηνῶς ὁ Κύριλλος Λούκαρις ἐν Κ]πόλει καὶ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προφανῶς πιεζόμενος.

Μακάριος Β'. Τῷ 1636 κατὰ Παπ. Κεραμέα ἐνθ. ἀν. σελ. 171—177 καὶ ἐν γραπτῇ ἀνακοίνωσει. Ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν Κεραμέα ἐν μηνί Φεβρ. τοῦ 1638 ἐξελέγη νέος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Ἰακώβου (οὐχὶ δὲ τοῦ Μακαρίου, ἅπερ φαίνονται ἡμῖν λίαν συγκεχυμένα) ἦτοι ὁ

Ἱερεμίας ὅστις δὲν ἀρχιεράτευσε πολὺ, διότι τῷ 1639 ἀπαντᾷ, ὡς πρὸν Σμύρνην, ἐν Ἱεροσολυμιτικῇ Σταχυολογίᾳ Ἀναλέκτοις τομ. Δ' (1899) σελ. 103, ἀνέλαβε δὲ τὸν θρόνον ἀπ' αὐτοῦ ὁ

Ἰάκωβος (τὸ β); ὁ αὐτὸς ἴσως τῷ κατὰ τὰ ἔτη 1622-1632 ἔξ. καὶ οὐχὶ ἕτερος ὁμώνυμος, ὅστις ἀναφαίνεται ὡς Σμύρνης κατ' Ἀπρὶλ. 1640 καὶ ἠναγκάσθη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1652 νὰ ὑποβάλλῃ διὰ τὸ μέγα γῆρας παντελῆ παραίτησιν. Καὶ ταῦτα κατ' ἀνεκδότους πρὸς ἡμᾶς ἀνακοινώσεις τοῦ Α. Παπαδ. Κεραμέως, καθ' ὃν διάδοχος τοῦ Ἰακώβου ἐξελέγη ὁ Μακάριος Γ' καὶ οὐχὶ ὁ Ναθαναήλ Κανώπιος.

Ναθαναήλ, ὁ Κανώπιος ἢ Κονώπιος. Οὗτος ὢν Κρής τὴν πατρίδα καὶ διατελέσας ἀρχιδιάκονος καὶ πρωτοσύγκελλος τοῦ Πατριάρχου Κ]πόλεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ἐξήτησε παρ' ἐκείνου ἐν τῇ εἰρκτῇ ὄντος, τὴν ἄδειαν τῷ 1638 ὅπως μεταβῆ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς αὔξησιν τῶν γνώσεων καὶ τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ. Κατορθώσας δὲ τοῦτο τῇ συστάσει τοῦ ἐν Κων]πόλει πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὸν περιώνυμον Laud, ἀρχιεπίσκοπον τῆς Καντουαρίας, εἰσῆλθη τῇ χρηματικῇ συνδρομῇ τούτου εἰς τὸ ἐν Ὁξωνίῳ Baliol College, ἔνθα ἐσπούδασεν ἐπὶ ἕξ ἔτη τὴν θεολογίαν, τῷ δὲ 1645 ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς Λουγδουνον τῆς Ὁλλανδίας, ἔνθα διέτριψεν ἐπὶ διετίαν σχεδὸν μεταφράσας τὰς θεολογικὰς εἰσηγήσεις τοῦ Καλβίνου καὶ σχετισθεὶς πρὸς πολλοὺς ἐπιφανεῖς σοφούς τῆς πόλεως ἐκείνης; ὕστερον δὲ ἐπανῆλθεν εἰς Κων]πολιν καὶ τῷ 1651 ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Σμύρνης, ἦτο δὲ καὶ μουσικώτατος

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου.

άνηρ. Ταῦτα κατ' Ἀνδρόνικον Δημητρακόπουλον, ἐν Προσθήκαις καὶ Διορθώσ. εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν Κ. Ν. Σάθα. Ἐν Λυβία 1871 σελ. 67 ἐξ. ἀρούμενον ἐκ τοῦ Hottinger, *Analecta Historico-theologica*. Tiguri 1652 σελ. 564 καὶ ἄλλοθεν. Περὶ Ναθαναὴλ τοῦ Κανωπίου ἔγραψέ τινα ἐκτενέστερον ὁ μακαρίτης σοφὸς Emile Legraud ἐν τῇ *Bibliographie Hellenique du XVIIe siècle*, Paris ἐν τόμῳ V σελ. 294-299 ὅστις καὶ τίθησιν αὐτὸν γεννηθέντα τῷ 1610. Ἄλλ' ὁ Ἀθανάσιος Παπαδ. Κεραμεὺς ἐν γραπτῇ πρὸς ἡμᾶς ἀνακοινώσει κατ' οὐδένα λόγον παραδέχεται τὸν Ναθαναὴλ ὡς μητροπολίτην Σμύρνης παρὰ τὴν προτέραν αὐτοῦ γνώμην, ἅτε οὐδαμοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς ἐγγράφοις ἢ ἐν ἄλλοις ἐπισήμοις εὐρῶν τὸ ὄνομα τούτου. Δυνατὸν ὅμως εἶναι ἀναγκαζομένου τοῦ Ἰακώβου νὰ παραιτηθῆ, ὡς ἄνω εἴρηται, προεβλήθη μόνον καὶ ἐψηφίσθη ὁ Ναθαναὴλ, ἀλλὰ δὲν μετέβη εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ἐκλεγέντος μετ' οὗ πολὺ ἐτέρου, τοῦ ἐξῆς.

Μακάριος Γ'. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ ἄσμεος διάδοχος τοῦ Ἰακώβου ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1652 ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1653 κατὰ Παπαδ. Κεραμέα. Ἄγνωστόν δ' ἦμιν ποῦ καὶ πότε ἐγεννήθη, ἀλλ' ἦτο κατὰ τὰ κατωτέρω δημοσιεύματα υἱὸς τοῦ ἐν Σμύρῃ ἐγκατεστημένου, εἰ μὴ Σμυρναίου, Πέτρου Μαλκότζη (ἐκ τῆς οἰ-

κογενείας τῆς σαζομένης ἐτι νῦν ἐνταῦθα).

Τῷ 1662 ἐτέθη ἑποψήφιος πατριαρχῆς Κων/πόλεως μετὰ τὴν πρώτην παραίτησιν Παρθενίου Δ' τοῦ μογιάλου, ἀλλ' ἀπέτυχε (Ἰδὲ Αθ. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου. Τὰ μετὰ τὴν Ἄλωσιν. Ἐν Κ/πόλει 1870 σ. 159 ἐνθα τὸ ἀναφερόμενον ἔτος 1658 ἐσφαλμένον, καὶ διορθωτέον ὡς ἄνω κατὰ Π. Κεραμέα).

Τῷ 1681 παρεκάθητο ὡς συνοδικὸς ἐν Κ/πόλει, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ σιγγυλίου περὶ τῆς ἐν Οὐγγροβλαχίᾳ μονῆς τοῦ Μαρτινιάνου ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Σ. Λάμπρου ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἰστ. καὶ Ἐθνολογ. Ἑταιρ. τῆς Ἑλλάδος 5 σελ. 102 ἐξ.

Τότε ἴσως, εἰ μὴ πρότερον, παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ Σμύρνης τὸν ὕστερον γενόμενον οἰκουμηνικὸν Πατριαρχὴν Γαβριὴλ τὸν Γ' τὸν Σμυρναῖον (ἰδὲ Χ. Δ. Χαμουδόπουλον ἐν τῇ Ἀμαλθείᾳ τῆς 31 Δεκ. 1901).

Πρότερον ὅμως, τῷ 1669, ἐπεκύρωσε τὸ βαπτιστικὸν τοῦ ἑτεροθαλοῦς πάντως ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ἡλικίας, ἀδελφοῦ αὐτοῦ Βασιλείου μέλλοντος νὰ μεταβῆ εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ Γραικικὸν Κολλέγιον πρὸς ἐκπαίδευσιν. Τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τοῦ ἄνωθι συγγράμματος τοῦ Emile Legrand, ὅστις ἐν τῷ Γ' τόμῳ τοῦ πεντατόμου τούτου βιβλίου ἔχει τραγατευθῆ ἐν τῷ ἐπιμέτρῳ περὶ τῶν Ἑλληνοπαίδων τῶν εἰσαχθέντων εἰς τὸ εἰρημένον Κολλέγιον, τὸ ἰδρυθὲν ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ

Γ' τῆ 5 Ἰουνίου 1581 (κατὰ Σάθαν), παραλαμβάνων δὲ τὰς εἰδήσεις αὐτοῦ ἐκ τῶν Ἀρχείων τούτου, καὶ δὴ ἐκ τοῦ τόμου XIV Φ. 30 σ. 530 (*Archives du Collège Grec*) παρατίθησι ἐν σελ. 386 τοῦ ἰδίου συγγράμματος συνοδευόμενον καὶ ὑπὸ Γαλλικῶν τιμῶν σημειώσεων, τὸ βαπτιστικὸν τοῦ παιδὸς τούτου, ἔχον ὡς ἐξῆς.

† Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς ἀποδείξεως καὶ εὐλικρινῆς μαρτυρίας δηλωποεῖ πρὸς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς ἀρχιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς, ἡγουμένους ἀνδράσι καὶ λαοικοῖς ἄρχουσιν, ὡς ὅτι ὁ παρὼν παῖς Βασίλειος Μαλκότζης υἱὸς Πέτρου Μαλκότζη καὶ Ἀρχώντησας ἐγεννήθη σαρκικῶς παρὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἀρχώντησας κατὰ τὸ ἀχνιστ' ἔτος σωτήριον, ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἡ', ἀναγεννηθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν μητρὸς διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος μετὰ ἡμέρας πενήντα, ἡμέρα δ' διὰ χειρὸς τοῦ ἀιδεσίμου ἱερέως Ἰακώβου καὶ ἐφημερίου τῆς ἡμετέρας μητροπόλεως, ἀναδεχθεὶς παρὰ τοῦ ἐυγενεστάτου ἀρχωντος κυρίου Ἰωαννου Κλουμάση Χίου Διό, κατὰ τὸ σύνθηδες τῆς ἡμῶν ταπεινότητος δίδωμεν τῷ ρηθέντι τούτῳ Βασιλείῳ τὴν παροῦσαν ἐνυπόγραφον μαρτυρίαν.

Ἐν Σμύρῃ αὐτῆς ἔτος σωτήριον, ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ζ', ταπεινὸς μητροπολίτης Σμύρνης Μακάριος βεβῶ τὰ ἄνωθεν.

Ὁ Αἰμιλίος Λεγραν δημοσιεύων

τοῦτο προτάσσει καὶ ἐπιτάσσει τινὰ ἄπινα ἐν μεταφράσει ἔχουσιν οὕτω:

Ὁ Βασίλειος Μαλκότζης υἱὸς τοῦ Πέτρου Μαλκότζη καὶ τῆς Ἀρχόντισσας (Πόρτου κατ' ἄλλο ἔγγραφο τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου) ἐγεννήθη τῇ 18 Φεβρ. 1656 ἐν Σμύρῃ καὶ ἐβαπτίσθη πενήτηντα ἡμέρας ὕστερον ἐν τῇ μητροπόλει τῆς πόλεως ἐκείνης. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἑλληνικὸν κολλέγιον τῆς Ρώμης τῇ πρώτῃ Ἰουλίου 1669 καὶ παρέδωκεν ἅμα τῇ εισόδῳ αὐτοῦ τὴν ἐξῆς ἀπόδειξιν ἐκδοθεῖσαν παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ, Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Σμύρνης. Ὁ Βασίλ. Μ. κατέλιπε τὸ ἑλληνικὸν κολλέγιον τῇ 28 Ἀπριλ. 1675 ἔνεκεν ἀκροσφαλοῦς ὑγείας καὶ τῇ ἀδείᾳ τοῦ καρδινάλιου προστάτου. Ἀπέθανεν ἀθλίως ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, ἦτο δὲ ἱερεὺς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἦτοι τῷ 1672, ἐστάλη ἐκ Σμύρνης εἰς Ρώμην ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν τῷ κολλεγίῳ προϊσταμένους ἰταλιστῆ, ἐνθα λέγεται περὶ τοῦ Μακαρίου «*quel dotto prelado è ricco*» ἦτοι ἐκείνος ὁ λόγιος ἱεράρχης εἶναι πλούσιος. (Legrand ἐνθ. ἀν. σελ. 387-389). Περὶ τῆς λογιότητος ὅμως αὐτοῦ τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφο δὲν παρέχει καλὴν ἰδέαν ὡς πρὸς τὴν ὀρθογραφίαν (εἰ μὴ ἦσαν σφάλματα τοῦ γραμματέως αὐτοῦ).

Περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος τῆς παροχῆς ἀδείας ὑπὸ Ὁρθοδόξου ἱεράρχου εἰς ἴδιον ἀδελφόν, ὅπως ἐκπαυθεῖ τὰ τῶν Λατίνων, εἰ μὴ

εἶναι παριστόρημα χαλκευθέν ὡς καὶ τὰ περὶ τοῦ μητροπολίτου Ἰακώβου ἄνωτέρω, ὁ Ἄθων. Παπαδ. Κεραμεύς ἐν τούτοις ἔγραψεν ἡμῖν τῇ 29 Φεβρ. 1904 ἐκ Πετρουπόλεως.

«Δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι ἀρχιερεὺς εἰσάγει μικρόν του ἀδελφόν εἰς κατόλικον σχολεῖον. Κατὰ τὸν 17 αἰῶνα καὶ πατριάρχαι Κ)πόλεως ἐγένοντο ἀφοῦ πρῶτον ἐδίδον λιβέλλους πίστεως εἰς τὴν προλαγάνδαν τῆς Ῥώμης, ἄλλοι πατριάρχαι ἐπροτεστάντιζον.

Ἐξ αἰτίας τούτου καὶ οἱ προχιερεῖς ἦσαν διηρημένοι εἰς οὐνιτίζοντας καὶ προτεστανιζοντας. Κανεῖς ὅμως ἐξ αὐτῶν δὲν ἦτον ἀληθῆς κατόλικος ἢ προτεστάντης. Ἀπαντες ἐξεμετάλλευοντο τὸ ξένον χοῦμα καὶ τοῖς ἦτο ἀδιάφορον ἅς ἐπώλουν γραπτῶς τὴν πίστιν των ἢ τοὺς χριστιανούς των.» Ταῦτα ὁ Κεραμεύς, σημειωτέον δὲ ὅτι πολλοὶ γνωστοὶ ὕστερον ἄνδρες ἐκ τῶν ὑπερμάχων τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων ὑπῆρξαν τρόφιμοι τοῦ φροντιστηρίου τούτου, ὡς Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ Ἀπορρητῶν, ὁ Ἰωάννης Πατουσίας καὶ ἄλλοι.

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΙΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 18 Αὐγούστου οἱ ἱεροκλήρυκες τῆς Θεολογικῆς Ἀδελφότητος «Εὐσεβείας», θὰ κηρύξωσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὡς ἑξῆς :

Ἄ Ο ἱερολογ. κ. Γρ. Ὀρφανίδης π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἀλατοῦτων.

Ἄ ἑλλόγ. κ. Π. Παπαδήμου π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Δεμιζλλῆ.

Ἄ ἑλλόγ. κ. Π. Κατσινοβάκης π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Τιμίου Προδρόμου (Σχοινάδικα).

Ἄ ἑλλόγ. κ. Β. Εὐθυμίου π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Εὐαγγελιστορίας π. μ. δὲ ἐν τῇ Σχολῇ Ἀγ. Αἰκατερίνης.

Πρὸς τοῦτοι ὁ ἑλλόγ. κ. Π. Κωνσταντινίδης, φοιτητῆστοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν θέλει κηρύξει π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἀγ. Δημητρίου.

ΣΗΜ. Τὸ ἐν τῇ σχολῇ κήρυγμα ἀρχεῖται τὴν 4ην ὥραν π. μ.

ΜΙΚΡΑ ΑΠΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεομ. Σακελλάριον κ. Σταμάτιον Δόβολαν (Καϊσάρ) καὶ Πανος. Ἐρμμόναχον κ. Νήφωνα (Φακούς-Αἰγύπτου). Ἐπιστολαί σας ἐλήφθησαν. Ἀπάντησιν ταχυδρομικῶς.—Καν Ἀγγελικὴν Καλάχου (Νέαν Υόρκην-Αμερικῆς). Ἐπιστολὴν καὶ χρήματα ἐλάβομεν. εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Συνεμορφώθημεν ὀδηγίαις ὑμῶν.—Κον Νικόλαον Σοφ. Σιρκιόγλου (Ἀρτάκη-Κυζίκου) Συνεμορφώθημεν ὀδηγίαις ὑμῶν.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Σμύρνῃ	Γρ. ἀεγ. 24
» ταῖς Ἐπαρχίαις	» » 30
» τῷ Ἐξωτερικῷ	φρ. χι. 7.
» Ἀμερικῇ	» » 10

= Ἐκαστον τεῖχος μετὰ 2 =